

ORTODOXT KYRKOLIV

Utgiven med välsignelse från H.E. Metropolitén Kyprianos av Oropos och Fili

Årgång 34 • 2021

LEDARE

Ännu ett svårt år för våra församlingar går nu till ända. Under hela våren 2021 så präglades vårt gudstjänstliv av restriktioner. Först fick vi vara högst 8 i kyrkan, under firandet av Kristi födelse och Theofania, och sedan till Påsk högst 20. Även om de flesta av oss aldrig upplevt något liknande tidigare så är vare sig isolering eller karantän något nytt i historien.

Det kan vara bra att påminna oss om vad det står om sjukdom och det israelitiska folkets uttag ur Egypten under Moses ledning, för att vi klart ska se hur idén att skilja sjuka personer från friska har funnits mycket länge. I 3:e Moseboks 13:e kapitel kan vi läsa hur Gud ger Moses och Aron instruktioner om hur sjuka med misstänkt lepra (spetälska) skulle hållas inlåsta av prästen i sju dagar. Kvarstod lepramisstanken fick man förbli inlåst i ytterligare sju dagar för att därefter genomgå en ny bedömning. "Patienten" förklarades då som ren eller oren. De rena fick återvända till "samhället". Men för den orene gällde då Herrens ord: "Han skall bo avskild; utanför lägret skall han ha sin bostad" (3 Mos 13:46). Ordet "karantän" existerade ännu inte, men syftet med åtgärden att isolera patienten kunde knappast ha formulerats tydligare. Det svenska ordet "karantän" kommer av "quaranta" som betyder 40 på italienska och som började användas om den tid en sjuk skulle hållas isolerad i samband med pestutbrottet i Marseille år 1383.

Från hösten har dock gudstjänstlivet i våra församlingar så sakta kunnat återgå till det som var normalt före mars 2020 och men i december fattade den svenska Regeringen nya beslut om begränsning av antal deltagare vid offentliga gudstjänster. Det har varit och är en utmaning att navigera kring restriktioner då alla som velat delta i gudstjänster inte kunnat det, men det har ändå gått över förväntan bra och en del "nyheter" i församlingslivet har ändå varit mycket lyckade, som picknick utomhus vid församlingars festdagar.

Sedan november 2020 har vi i den Gudomliga Liturgin satt in en speciell bön som vår heliga synod komponerat för att anropa Gud om att vara oss nådig och hjälpa oss ur alla de svårigheter som Coronapandemin inneburit och den kommer vi att fortsätta att be i våra kyrkor och privat tills denna pandemi är över. Bönen finns publicerad i denna tidning och på vår hemsida och vi uppmuntrar alla att bedja den dagligen och speciellt nu när Europa börjar stänga ned igen och smittspridningen ökar och sjukvården blir överbelastad.

Under året har ett arv gjort det möjligt för oss att rätta till allt som inte blev rätt när vår kyrka i Stockholm byggdes under svåra ekonomiska ramar i mitten av 1990-talet. Något som känts speciellt viktigt har varit att byta ut all el, då elfel kan orsaka allvarliga tillbud som brand och vi har genom åren förstått att allt

inte stod rätt till med de dragningar som fanns. Den firma som har arbetat hos oss med elen har jobbat sedan i början på juni i fastigheten och den beräknade kostnaden har varit runt en halv miljon kronor. Tyvärr så har det uppdragats att det var ännu värre än vi först trodde och att vi var tvungna att ta bort all isoleringsull från vinden ovanför kyrksal och församlingssal för att elektriker skulle kunna komma åt elledningar. 95% av allt elarbete är nu utfört, men det har gått på cirka 250.000 mer än vad vi budgeterat för. För den sakens skull har vi i november startat en insamling, som i skrivande stund har inbringat över 60.000. För detta är vi mycket tacksamma! Men insamlingen kommer att fortgå, då vi ännu inte har finansierat våra kommande utgifter. Även om man inte kan bidra ekonomiskt så kan man alltid bidra med sina böner för att allt ska gå bra. Det som återstår av elarbeten är att byta ut fläktar under byggnaden som är trasiga så vi inte ska få fuktskador.

I Ordspråksboken 3:5-7 läser vi "Förtrösta på Herren av allt ditt hjärta, och förlita dig icke på ditt förstånd. På alla dina vägar må du akta på honom, så skall han göra dina stigar jämna. Håll dig icke själv för vis; frukta Herren, och fly det onda".

Oavsett vad som händer här i livet måste vi alltid lita på Gud och ha vår förtröstan hos Honom. Det spelar ur evighetens perspektiv liten roll om vi får nya restriktioner eller sjukdomar i samhället. Gud ser alltid till sin trogna flock och kommer att verka till vårt bästa när vi flyr det onda i våra liv. När vi håller vårt fokus på vad som är viktigt i ett ortodox kristet liv, nämligen kärleken till Gud och våra medmänniskor, då kommer vi också att förvandlas till att bli alltmer lika Kristus och få en mening med våra liv. Men för att hålla detta fokus klart och rent då måste vi undvika allt som distraherar och det finns mycket som kan distrahera en ortodox kristen speciellt i de svåra tider vi nu genomlever. Vi får minnas de visa orden av den Helige Johannes Cassianus (360-435):

"Om vi ägnar vår tid åt samtal utan mening och mål, då förökar sig de besvärliga tankarna i oss. En vattenkvarn är omöjlig att stoppa, men mjölnaren har makt att välja att låta den mala säd eller ogräs" (Helige Johannes Cassianus, Artos förlag, 2001).

Det är alltså i vår makt vad vi kan göra med vårt kristna liv: ägna tid åt att tala om och klaga på restriktioner, virus och dess botemedel eller fokusera på det som är av vikt, nämligen att bekämpa synden i vårt liv, att vi inte älskar Gud över allt, att vi tror oss veta allt om allting och att vi egentligen inte älskar vår nästa. Vi mal oftare ogräs i vår kvarn, än mjöl, när vi istället borde förtrösta på Herren i allt och inte lita på vårt eget förstånd, som Ordspråksboken bjuder! Om vi istället ställer vår tillit till Gud då har vi löftet att Han ska göra våra stigar jämna!

Fader Anders Åkerström

Julgranen - en kristen symbol

Bruket att dekorera ett träd som en förberedelse för julfestligheterna finner vi i så gott som varje kristet hem. Vi finner det i kyrkor, på städernas torg, i affärer och köpcentra, men oftast utan att det hänvisas till ett kristet bruk. Trädet sägs vara ett alternativ till julkrubban som hör till en specifik latinsk tradition. Andra säger att det är en symbol för vintern och för det nya året. Men få symboler är så gamla och har så stark kristen bakgrund som julgranen, eftersom syftet med den alltid varit att påminna de kristtrogna att Kristus, som föddes för oss i Betlehem i Judéen, är livets sanna träd (Upp 2:7), det träd som människan blev skild från genom syndafallet (1 Mos 2:9).

Bakgrunden till julgranen är följande: Under det intensiva missionerandet som den helige Bonifatius, germanernas apostel, utförde i Hessen vågade han år 724 hugga ner den berömda eken i Geismer som var helgad åt guden Donar och som vördades av de hedniska germanerna med ärebetygelser. Den helige biskopen Tagliatala lät av ekens trä uppföra ett kapell till aposteln Petrus ära och på ekens plats lät han plantera en gran till Jesu Kristi åminnelse. Denna till synes obetydliga händelse blev slutet på de hedniska bruken i denna trakt. Från det ögonblicket började kristendomen göra framsteg och de gamla sederna gavs en ny betydelse. Att dekorera träd med ljus hade att göra med riterna om ljusets återfödelse när dagarna igen började bli långa efter att vintersolståndet passerats. Detta bruk med ett träd som var smyckat med ljus (Lichterbaum) var något typiskt för den skandinaviska och germanska världen och hörde till dessa folks trosuppfattningar. De trodde att de ständigt gröna växterna ägde makt att bekämpa de onda andarna som härjade som värst särskilt under de mörka vinterdagarna. De kristna å sin sida trodde på Gud, på Honom som lyser i mörkret och som Hans folk uppfattar genom just ljusglansen.

Det var alltså den helige Bonifatius (engelsman till ursprunget men romare till sin utbildning) som utförde en av de främsta missions-

gärningarna i den västliga delen av norra Europa. Det är hans verk som blev den avgörande faktorn bakom kristendomens utveckling i dessa delar av Europa och det är han som ligger bakom bruket av julgranen som vi tar in i våra hem och pryder under julen.

Men det är tyvärr få som idag känner julgranens kristna ursprung. De första kristna i Nordeuropa kunde i julgranen läsa in en mycket enkel katekes som de hade lätt att förstå. De levde ju sina liv i takt med naturen. Mitt bland träden som tycktes dö under senhösten och vintern när de förlorade sina bladverk sågs den alltid gröna granen som ett tecken på Kristus, Han som lever fastän Han var död (Upp 1:18) och detta träd, så fyllt av ljus, var en symbol för Honom som är världens ljus (Joh 8:12, 9:5), Kristus som genom sin födelse leder oss till Gud som bor i ”ett ljus som ingen kan nalkas” (1 Tim 6:16).

Julgranen är en påminnelse om segern över hedendomen. Dess skönhet får oss att tänka på Kristi skönhet, dess ständiga grönska är en symbol för det eviga livet och den spetsiga toppen pekar mot himlen. Den helige Bonifatius använde granens trekantiga form för att med den demonstrera principen om Treenigheten (Fader, Son och Helig Ande) för den lokala befolkningen.

Så det är alltså inget som helst fel på en julgran ur ett ortodoxt kristet perspektiv, även om den första julgranen i det offentliga rummet dyker upp först år 1912 i Boston i USA. Genom nordamerikanskt inflytande återvänder den sedan till Europa (där säkert Coca-Cola och Walt Disney har en del av den stora spridningen) och sprids sedan till hela världen. I stället ska vi glädja oss åt att den helige Bonifatius symbol för livets seger i Kristus och den Heliga Treenigheten fått en spridning till hela världen! 🍷

Heliga Kyprianos och Justinas kyrka konsekreras

Söndagen den 12 juli, enligt den gamla kalendern, firades konsekrationen av huvudkyrkan tillägnad Heli-ga Kyprianos och Justina i klostret med samma helgons namn i Fili, Attika, Grekland, där vår Metropolit Kyprianos bor.

Bygget av den magnifika kyrkan påbörjades 2001 efter att den gamla skadats av den stora jordbävningen där 1999. Den gamla hade även blivit för liten för att rymma alla troende som kom till gudstjänsterna i klostret. Arbetet med kyrkan, som pågick under många år, utfördes av fäderna i klostret med hjälp av medel från de troende och många av dem bidrog även praktiskt till kyrkans konstruktion.

På lördagen innan konsekrationen firades Vesper följt av en gudstjänst för förberedelse av nedläggandet av de heliga relikerna av martyrerna, då de flyttades från klostrets lilla kyrka till altaret i den stora kyrkan som skulle konsekreras. Relikerna bestod av fragment från de heliga martyrerna Kyprianos, Tryfon, Mamas, Charalambos, Alexander av Centumcellae (romerska Italien) och klostermartyrerna från Daouklostret i Penteli.

På söndagens morgon var Ärkebiskop Kallinokos huvudcelebrant för Orthros och deltog gjorde även Metropoliterna Kyprianos av Oropos och Fili, Gerontios av Pireus och Salamis, Chrysostomos av Attika och Boitia, Gregorios av Thessalonike och Fotios av Demetrias; Biskop Auxentios av Etna och Portland, USA, Biskop Sofronios av Suceava och Biskop Dionisie av Galati från vår systerkyrka i Rumänien, Biskop Ambrosios av Methonis och Biskop Klemes av Gardikion.

Klostrets abbot Arkimandrit Fader Theodosios deltog också tillsammans med präster från vår synod i Grekland och från utlandet samt från vår systerkyrka i Rumänien. De lokala politikerna hedrade klostrets brödraskap med sin närvaro och många troende, klosterfolk och lekmän kom för att mottaga helgelse och nåd från de storslagna Mysterier som celebrerades.

Under Orthros placerades listor med namn på levande och döda, som de troende och prästerskapet tagit dit, i håligheten i mitten på det heliga altarbordet. Namnen kommer i fortsättningen att åminnas vid varje gudstjänst i kyrkan. Kören sjöng stämningsfullt under den långa gudstjänsten för konsekrationen och den Gudomliga liturgin och atmosfären präglades av vördnadsfull stilla bön.

Efter exapostilaria i Orthros och innan Ärkebiskop Kallinikos skrudades, läste han två långa böner för konsekrationen medan alla böjde knä. I slutet av Stora doxologin fick alla närvarande gå ut ur kyrkan för att gå runt den tre gånger i procession med relikerna, som biskoparna turades om att bära och särskilda hymner sjöngs. Varje gång processionen kom framför de stängda dörrarna till kyrkan lästes särskilda epistel- och Evangelietexter för konsekrationens gudstjänst.

Efter dialogen "Höjen portarna..." och inträdet i kyrkan och i altaret hälldes helig myrra över den lilla asken som innehöll de heliga relikerna och den placerades sedan i håligheten i det heliga altarbordet.

Håligheten förseglades sedan medan kören sjöng och det heliga altarbordet tvättades med välsignat vatten, bestänktes med väldoft och smordes med helig myrra. Ärkebiskop Kallinikos, iklädd den så kallade *savanon*, gned helig myrra över hela altarbordets yta och dess sidor tillsammans med de andra biskoparna, klädda i vita förkläden, med sina handflator.

Slutligen torkades altarbordet torrt med vita dukar och ikoner av de fyra Evangelisterna fästes på var och en av altarbordets fyra sidor. Det heliga altarbordet täcktes med en vit duk som kallas *katasarkion* och sedan broderade dukar över den.

Antimension och Evangelieboken placerades till sist ovanpå.

Ärkebiskop Kallinikos helgade sedan kyrkan genom att sätta sigillet med Kristi initialer (grekiska XP) på kyrkans väggar i de fyra väderstrecken med helig myrra då ett långt skaft användes. Konsekrationen av kyrkan fullbordades genom att tända oljelampan på det heliga altarbordet som ständigt ska vara tänd.

Sedan firades den första Gudomliga hierarkiska liturgin ståtligt och stämningfullt på det helgade altarbordet i den nyligen krismerade kyrkan. Medan prästerskapet mottog communion förklarade Biskop Klemes kort proceduren och betydelsen av konsekrationen i sin predikan. Vid avskedet uttryckte Ärkebiskopen sina välgångsönsknningar till alla närvarande och särskilt till Metropolit Kyprianos som i sin tur tackade Ärkebiskopen och de andra biskoparna, lokalpolitikerna och alla närvarande. Han uttryckte också sin stora tacksamhet till vår, i evig åminnelse (†2013), fader och grundare till den just konsekrerade kyrkan och betonade att vi som är hans andliga barn har en tacksamhetsskuld till honom för "allting vi haft, allting vi har och allting vi kommer att ha..."

Alla närvarande mottog minnen från konsekrationen i form av små bitar av de dukar som använts under ceremonin till att torka det heliga altarbordet.

Närvaron av heliga biskopar, präster, klosterfolk och lekmän från utlandet (USA,

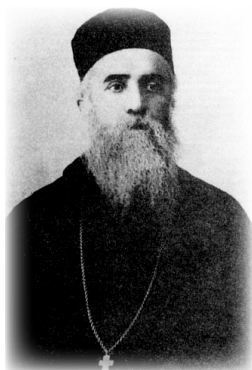

Rumänien, Slovakien, England, Belgien och Sverige), som rest långt trots svårigheterna på grund av pandemin, bekräftade det heliga klostrets mission att främja sann Ortodox enhet, beaktelse och kärlek: en mission som inleddes av

klostrets evigt åminnelsevärda grundare och som fortsatt i nästan ett halvt sekel.

Ära och tacksägelse åt Herren som är underbar i sina helgon och som åter förlänat oss sina Nådegåvor genom denna heliga ceremoni.

Kyrkan uppenbaras som en strålande himmel, som leder alla troende in i dess ljus, och stående här ropar vi: Gör hennes grundvalar fasta och stärk Hennes boning, o Herre. 🌹

De människor misstar sig som söker glädje utanför sig själva, i främmande länder och på resor, i rikedom och ära, i många ägodelar och nöjen, i tidsfördriv och fåfängligheter som har ett bittert slut! Det är samma sak att bygga glädjens torn utanför oss själva som att bygga ett hus på en plats som ständigt är utsatt för jodbävningar.

Vi finner glädjen inom oss och salig är den man som har förstått detta. Glädje är ett rent hjärta för ett sådant hjärta blir Guds tron. Så säger Kristus om dem som har ett rent hjärta: 'Jag skall bo i dem och vandra ibland dem; Jag skall vara deras Gud, och de skola vara Mitt folk.' (2 Kor. 6:16) Vad kan dessa människor sakna? Ingenting, ingenting alls! För de har det största goda i sina hjärtan: Gud själv!

Helige Nekataros av Pentapolis

Årets Pilgrimsfärd: Sigtuna och Sveriges kristnande

Sedan många år har vår församling arrangerat en pilgrimsfärd varje år till ett mål som har något med Sveriges kristnande att göra och i år gick färden till Sigtuna.

Vi var en skara på 23 personer som samlades vid Mariakyrkan i Sigtuna lördagen den 18 september, nya stilens kalender. Vi började med att titta på Mariakyrkan som idag fungerar som Svenska kyrkans församlingskyrka i Sigtuna. Fader Anders berättade att man ska notera att den är byggd i tegel och att medeltida kyrkor byggda i tegel indikerar att den var en rik församling som byggt sin kyrka med denna nya teknik. Mariakyrkan var Dominikanerklostrets kyrka och invigdes till Guds Moders ära 1247 och var då Sveriges första kyrka byggd i denna nya teknik. I Mariakyrkan venererade vi en ikon av Heliga Anna av Novgorod målad av den kände ryske ikonmålarmästaren Georgij Gashev från S:t Petersburg. Fader Anders berättade kort om Heliga Anna, som var dotter till den förste svenske kristne kungen Olof Skötkonung, som sannolikt hade sin kungsgård just i Sigtuna, därmed kan ju Heliga Anna faktiskt gått i någon av stadens kyrkor om hon var på besök med sin far. Om det fanns kyrkor i Sigtuna då så torde det dock varit en stavkyrka då stenkyrkorna som idag finns kom till senare. Före Heliga Anna blev nunna hette hon Ingegerd och giftes så småningom bort med Jaroslav den Vise, furste av Novgorod, och blev alltså nunna under namnet Anna i slutet av sitt liv efter hennes make gått bort. Så en ikon av henne i Sigtunas församlingskyrka är en fin hågkomst av stadens första kristna rötter! Vi sjöng Heliga

Annas troparion och Axion es-tin (Det är i sanning värdigt att prisa dig salig o Gudaföderska) till Guds Moders ära i Mariakyrkan innan vi gick vidare på vår pilgrimsfärd.

Efter besöket i Mariakyrkan gick vi till S:t Olofs kyrkoruin

som ligger på kyrkogården. Fader Anders berättade att det fanns åtminstone sex stenkyrkor (sannolikt sju) under tidig medeltid i Sigtuna, varav tre finns bevarade idag som ruiner, förutom tegelkyrkan helgad åt Guds Moder. De övriga revs av Gustav Wasa för att användas som byggmaterial till Svartsjö slott i Mälaren. Johan III ingrep och stoppade rivningen av kyrkorna vilket gjorde att tre kyrkor delvis räddades och står idag kvar som ruiner.

S:t Olofs kyrkoruin, berättade Fader Anders, är mycket intressant, då man vid utgrävningar 2005 funnit en stenkyrka under den nuvarande kyrkan, vilket då ansågs vara Sveriges äldsta stenkyrka. Utgrävningar vid Varnhems kloster som startade 2005 visade dock att det i Västergötland fanns en ännu äldre stenkyrka som daterades till 1029 och som sannolikt byggdes med hjälp av engelska byggtekniker, då byggnationer i sten var en teknik vikingarna inte kände till. Det är ju inte helt osannolikt att samma teknik användes vid byggnation av S:t Olofskyrkan, som alltså tillägnades den norske helgonkungen Olav den helige (995-1030). S:t Olofskyrkan är byggd som en kopia av den första Olavskyrkan i Nidaros, Trondheim. Fader Anders berättade sedan om kopplingen mellan Helige Olav och Heliga Anna av Novgorod, att de en gång varit förlovade och att kungen hade sökt tillflykt hos henne i Rus då han fördrevs från Norge.

Fader Anders började sedan tala om kristnandet av Norden och hur vi kan ha kunskap om detta. Han noterade att man måste skilja mellan ett kollektivt kristnande av ett land och ett individuellt kristnade och att för Sveriges del handlar det mer om ett individuellt kristnande som pågick från de första kontakterna med kristendom på 400-700-talet till slutet av 1000-talet och början av 1100-talet. Enskilda vikingar kom i kontakt med kristendom under handelsresor eller plundringståg och lät döpa sig och bjöd med sig till Sverige präster, så var det säkerligen med vikingar som begav sig österut till

Rus och Miklagård (Konstantinopel). Men missionärer kom även i större utsträckning från England. Vi känner givetvis till helige Ansgar (801-861) från norra Tyskland och stiftet Hamburg-Bremen, men hans mission gav intet bestående verk. 100 år efter hans missionsresor till

Birka fanns ingen kristen församling kvar. På 700-800-talet ser vi mer kollektivt kristnande i Västergötland och Östergötland, genom gravskicket, och för Mälارlandskapen på 1000-talet. Uppland var t.ex. starkt dominerat av asatro till sent på 1000-talet.

Fader Anders redogjorde kort för de 6 huvudsakliga källor vi har till Sveriges kristnande:

- 1) Adam av Bremens verk om stiftet Hamburg-Bremen skriven 1070.
- 2) Sagor, t.ex. Snorres kungasagor och Gutasagan.
- 3) Skrivna dokument, som påven Gregorius VII brev till Svearnas kung och Västgötarnas kungar år 1082, med en begäran att de skulle skicka präster att läras upp i den romersk-katolska tron (detta dokument får ses som ett definitivt ställningstagande att Sverige ska tillhöra västkyrkan och inte östkyrkan).
- 4) Helgonlegender och liturgiska texter. Här är helgonberättelsen om Helige Sigfrid av särskilt intresse då den skiljer sig markant från Adam av Bremens berättelse om denne biskop.
- 5) Landskapslagarna som innehåller kungalängder och biskopslängder.
- 6) Arkeologiska fynd och runstenar.

Fader Anders startade med att notera det han berättat om vid festdagen i Uppsala där vi besökte Upplandsmuséet och deras tillfälliga runutställning: Av cirka 2.800 runinskriftioner i Sverige är cirka 2.000 på sten och 1.300 av dessa återfinns i Uppland och 400 i Södermanland. I Sigtuna finns hela 35 runstenar, vilket vittnar om Sigtuna betydelse handelsplats, vilket den som tog över efter Birka, som övergavs cirka 975.

Efter att ha sjungit ett troparion till Helige Olav på norska gick vi vidare till nästa kyrkoruin tillägnat helgonet Helige Laurentius av Rom och sjöng även där ett troparion till detta helgon. Tyvärr finns bara ett torn bevarat av S:t Lars kyrka.

Sedan kom vi till den tredje kyrkoruinen efter en kyrka tillägnad Apostlafursten Petrus. S:t Pers kyrka är yngre än de två första och kan ha fungerat som domkyrka kanske fram till 1190. Ruinen är som S:t Olof mycket väl bevarad. Kyrkan har uppförts i två etapper under 1100-talet med start i kor och mittskepp: Sannolikt var planen ett dubbelsidigt västverk. Kyrkan stod klar i början av 1200-talet, men med ett västtorn.

I S:t Pers kyrkoruin berättade Fader Anders om den dynamiske biskopen av Hamburg-Bremen som hette Adalbert som vigde 20 biskopar för Norden varav 6 till Sverige, och en av dem blev helgonet Helige Stenfinn, som fått namnet Simeon vid sin biskopsvigning. En biskop vigdes till Birka och öarna i Baltiska havet, som hette Johannes (Hilti). Denne stackars abbot av klostret Gosek blev vigd till ett stift som inte existerade! Birka hade ju varit övergivet i cirka 80 år. Biskop Adalbert vigde även två biskopar av Sigtuna.

Stiftet Sigtuna fanns alltså före stiftet Uppsala och en teori är att när asatron vek från Uppsalatrakten ville man markera kristendomens seger med att flytta biskopssätet till Gamla Uppsala från Sigtuna. År 1164 vigs en Cisterciensermunk som hette Stefanus till ärkebiskop av Uppsala i Rens, Frankrike, och då hade Sigtuna förlorat dragkampen att få kyrkligt ledarskap i Sverige.

Fader Anders betonade åter att man inte får se återverkningar av schismen mellan öst och väst i Konstantinopel 1054 i Norden för rän i slutet av 1000-talet. Breven till Svearnas kung och Västgötarnas konungar 1082 är dock en skiljelinje där stiftet Hamburg-Bremen försöker att säkerställa att biskoparna i Norden ska vara underställda Rom och fjärma sig från Öst. Det som också kommer att på-

verka är den starkare ekonomiska påverkan från Lübeck och Hansan från slutet av 1000-talet som skapar nya ekonomiska maktstrukturer, och därmed fjärrar vad som idag är Sverige från det ortodoxa öst-erlandet. Det fanns även ryska handelsmän i Sigtuna (med kanske egen kyrka tillägnad Helige Nikolai!) även om de frisiska gillerna var starkare (också troligtvis med egna kyrkor!). Två av de 35 runstenarna i Sigtuna talar om handelsgillen av friser från Frisland som historiskt var invånare från kustområdet vid Nordsjön mellan Schelde i söder och Elbe i norr som var verksamma där.

Fader Anders berättade även om den första listan över stift i Sverige och noterade att man på den tiden nog inte avsåg några klara geografiska gränser med stift utan att det snarare var fråga om ett huvudsäte för en missionsverksamhet. Listan kallas idag Florensförteckningen och är från 1103. Där talas det om följande biskopssäten i det vi idag kallar Sverige: Ärkebiskopssätet Lund (som då var Danmark) och sedan Scara (Skara), Liunga kaupinga (Linköping), Tuna (Eskilstuna), Strigines (Strängnäs), Sigituna (Sigtuna) och Arosa (Västerås). I biskopslängd från början av 1100-talet i Hamburg-Bremen noteras att stiftet Birka var flyttat till Linköping.

Fader Anders avslutade besöket i S:t Perskyrkoruin med att tala om svårigheten för en historiker att få ihop berättelsen om helgonet Sigfrid utifrån källmaterialet, då källorna är så pass disparata, men att detta kanske är av underordnad betydelse.

Sedan gick vi till Sigtunastiftelsen och åt en underbar lunch och tittade på den fina konferensanläggningen i italiensk klosterstil.

Efter lunchen gick vi på Sigtuna museum där de har många intressanta föremål från vikingatid, bl.a. en biskopsgrav som återfun-

nits när museet byggdes på början av 1990-talet. Vid museet fanns även den kyrka där biskopen firade sin liturgi, men inga spår finns idag ovan mark. På museet berättade Fader Anders om hur Olof Skötkonungs far Erik Segersäll, som var kung över Svealand, Västergöt-

land och Östergötland, det vill säga större delen av det område som skulle bli det tidigmedeltida Sverige, grundade Sigtuna på 970-talet och att han låtit döpa sig till kristendom i Danmark men sedan avfallit och gått tillbaka till asatro. Samma år som kung Erik dör 995 startar sannolikt Sveriges första industri, tillverkning av svenska mynt i Sigtuna. Förebild till mynten och kunnandet hämtades från England. För första gången finns nu svenska mynt med en kristen symbol, ett kors. De första mynten präglades alltså av engelska myntmästare, men från år 1000 tar andra över som är uppenbart analfabeter då texten ibland är obegriplig eller att kung Olof anges som kung av England, istället för Sigtuna eller Svear som det stod tidigare. Valören var 1 penning, men vikterna av silver varierade kraftigt mellan 1-2 gram.

På vägen tillbaka till buss och bilar besökte vi klocktornet där man tror att en kyrka tillägnad den Helige Nikolaos fanns. Denna kyrka kan möjligen ha används av ryska handelsmän och hade därmed kanske en ortodox präst.

Vi tog farväl av varandra och var glada att vi åter genomfört en uppskattad pilgrimsfärd där vi lagd ytterligare några pusselbitar om Sveriges tidiga kristna historia!

Vad hände med Helige Olavs relik i Nidaros?

För att kunna genomdriva reformationen var den protestantiske dansk-norske kungen Christan III tvungen att göra sig av med ärkebiskopen av Nidaros som hette Olav Engelbrektsson. Ärkebiskopen hade en förhoppning att få militärt stöd från Nederländerna och hade bestämt sig att bege sig dit för förhandlingar. På påskdagen 1536 väntade skepp vid ärkebiskopens fästning vid Steinvikholmen som ligger vid Skattval i Trøndelag längs Trondheimsfjorden för att föra ärkebiskopen till Nederländerna och rädda värdefulla föremål från Nidaroskatedralen. Man beslöt dock att lämna det mest värdefulla nämligen den Helige Olavs relik som förvarandes i ett relikskrin, som bestod av två silverkistor med ädelstenar utanpå den ursprungliga träkistan med kroppen. Soldater lämnades kvar på fästningen för att skydda relikskrinet, men fästningen intogs några månader efter

ärkebiskopens flykt av Christian III:s män. Fästningen som byggts av ärkebiskopen blev sedan kvar men fick förfalla efter 1573. När fästningen hade intagits så togs de två yttre kistorna bort och sändes till Köpenhamn för att demontera de ädelstenarna och smälta ned silvret. Träkistan med Helige Olavs kropp togs sedan till Nidaroskatedralen och begravdes där på okänt ställe.

Ärkebiskop Olav Engelbrektssons plan var att få hjälp i Nederländerna och kunna föra tillbaka föremålen han tagit med sig och återföre alla relikier till Nidaroskatedralen, något som aldrig skedde. Han seglade först till Lier i nuvarande Belgien. Det främsta bland de föremål han hade med sig var den yxa som helige Olav burit. Vi vet att just yxan sågs inte bara som undergörande, utan också som en symbol för kungamakten i Norge. Yxan är en vanlig symbol, som till exempel i Norges riksvapen, men Helige Olavs yxa förekommer också som symbol för stadsvapen även i Sverige som t.ex. i Albo härad i sydöstra Skåne som var ett centrum under medeltiden för Olavskulten i södra nuvarande Sverige. Den Olavskyrka som idag ligger i Simrishamn har en magnifik Olavsstaty där helgonet bär just en yxa av silver. Yxan sitter löst i hans högra handgrepp. Hjälpssökande pilgrimer brukade lyfta yxan ur Helige Olavs hand och nio gånger stryka sin sjuka kroppsdel med yxan, på det sättet att de efter var tredje strykning satte tillbaka yxan i hans hand. En gjutform av helige Olavs yxa hittades 1971 i Lödöse i Skåne. Genom att en lerpinne sattes in i göthålet upptill vid gjutningen fick yxan ett skafthål. Yxan göts i tenn eller bly. Formen

har också utrymme för en sländtrissa. Sannolikt användes gjutformen för att tillverka yxor som användes som pilgrimsmärken efter vallfärder till platser där man bad till detta helgon. Så den verkliga yxan som ärkebiskop Olav Engelbrektsson tog med sig i flykten från Norge sågs alltså som en relik av högsta rang. Ärkebiskopen fick alltså inte det militära stöd som han hoppats på från den katolska kyrkan i Nederländerna. Kungen av Danmark vann och år 1537 är det ett slut på Norges självständiga roll i unionen med Danmark, och den katolska kyrkan lider ne-

derlag i Norge till förmån för protestantismen.

Några månader efter flykten dör ärkebiskopen i Nederländerna. Sannolikt var Ärkebiskopen rädd att de mäktiga habsburgarna, som kontrollerade stora delar av det vi idag känner som Nederländerna, Belgien och Luxemburg, skulle få tag i de föremål han tagit med sig från Nidaroskatedralen så därför lät han deponera föremålen hos en handelskontakt i Deventer i östra Nederländerna innan han dog. Efter hans död startar en 10-årig kamp om Norges exilreliker. Alla vill ha en bit av föremålen, inte minst den danske konungen, som menar att det är hans rättmätiga egendom. Men den katolske kejsaren Karl V är också intresserad av relikerna.

Föremålen var nu alltså nu i stadsfullmäktiges ägo i Deventer och de hade bestämmanderätten om vem som skulle ha föremålen. I tio år lyckades stadsfullmäktige hålla kungar och furstar på avstånd. Men till slut fick de ge sig, och skatten överlämnades till Karl V:s man Fredrik II, greve av Pfalz (1482-1556).

Fredrik II var gift med dottern till den tidigare kungen Christian II av Norge och Danmark och hade därmed ett visst anspråk på den dansk-norska tronen. En teori varför han fick föremålen är att kejsaren gav honom relikerna som kompensation då kejsaren inte stödde hans anspråk på den dansk-norska tronen. Fredrik försökte på alla sätt göra gällande sina anspråk på de nordiska ländernas kronor och försökte under Dackefejden med kejsarens bistånd komma i förbindelse med Nils Dacke (1543), men då kejsare Karl 1544 slöt fred med Kristian III av Danmark och Norge övergick denne för några år till schmalkaldiska förbundets religionspolitik som var ett förbund av furstar som stödde protestantismen och hans intresse för Norges exilreliker svalnade.

Sedan försvinner föremålen ur historien tills ett spår återkommer i södra Tyskland 1826, nästan 300 år senare. I den lilla staden Amberg i södra Tyskland, som tidigare ingick i greve Fredrik II:s land, hittades 1826 ett antal dokument. En stor del av dem visade sig komma från Olav Engelbrektssons arkiv – samma arkiv som ärkebiskopen flera hundra år tidigare beordrat sina män att packa och transportera ombord på fartyget när han flydde från Norge. Idag finns dessa dokument i det norska Riksarkivet. Helige Olavs yxa och de andra guld-

och silverföremålen har dock inte återfunnits. Den norske författaren och prästen Peder Claussøn Friis (1545-1614) påstår att ett skepp har sjunkit med en del av föremålen ombord. Kanske finns alltså Helige Olavs yxa ännu på till havets botten. Vem vet?

Bön för denna period fylld av lidanden och svårigheter*

O Herre, vår Gud, Du som är Livet, Hjälparen och de förtvivlades hopp, som giver helande till dem som av hela hjärtat tager sin tillflykt till Dig. Du som upprätthåller de svaga och giver tröst till de modfällda, som stärker de lidande och helar de sjuka: Hör Dina tjänares åkallan och bön och rädda både dem och oss från det destruktiva angreppet av det dödliga virus som kallas coronavirus.

Ja, o Mästare och Härskare över allt, se ned från din heliga boning och skåda och besök Din flock, befria den från alla fiendens angrepp och planer, både synliga och osynliga och från all farsot. Mottag omvändelsen från oss som i ödmjukhet och klagan kastar oss i Din godhets obehälgade hav och förlåt oss varje synd, både frivillig och ofrivillig, varje lidelse och begär, och bevara oss oantastligt i den Ortodoxa tron och på Dina gudomliga budords väg. Utplåna detta virus som har uppkommit på grund av våra synder och giv de sjuka fullständigt helande och befrielse därifrån.

Skydda dem som är i risk och fara i Dina heliga kyrkor och där vi ber i våra hem, för att prisa Ditt herraväldes makt. Bevara dem från allt ont, från alla motståndares angrepp och från ondskefulla människor och omständigheter. Stärk Ditt troende folk mitt i lidande och nöd, skydda dem och bevara dem från all smärta, både till själ och kropp. Förvisa rädslan från deras själar och inplantera mod i dem. Bevara Din Kyrka och beskydda henne från allvarliga omständigheter och skada. Stärk de fromma, skänk vårt land frid och skingra de ofromma och deras oheliga intriger, så att de icke skadar Din värld och Din skapelse.

Bevärdiga oss, o Mästare och Alltets Herre, själens upplysning och korrigering av våra liv, så att vi alla, befriade från det dödliga viruset och alla dess smärtsamma och fruktansvärda symtom, kan med en mun och ett hjärta, förhålliga Ditt allhålliga och majestätiska namn, Fader, Son och Helige Ande, nu och alltid och i evigheters evighet. Amen.

(*) Denna bön har skrivits och godkänts av den Sanna (gammalkalendariska) Grekisk-ortodoxa kyrkans heliga synod i november 2020 för att läsas av präster efter gudstjänster och av lekfolk i hem.

Pastoralt besök av Metropolit Kyprianos september 2021

Översatt från grekiskan

Efter högtiden till det dyrbara Korsets upphöjelse kom Metropolit Kyprianos, ställföreträdande biskop för Stockholms ortodoxa stift, på besök i Sverige med välsignelse av Ärkebiskop Kallinikos och vår Heliga synod.

Onsdagen den 16 september (29 september nya stilen) mottogs Metropolit i Heliga Konstantin och Helenas församling i Vårberg, Stockholm, av församlingens prästerskap, biskopsrepresentant Fader Anders Åkerström, Fader Stefanos Jarpenberg och Fader Theocharis, munkdiakon, tillsammans med några församlingsmedlemmar.

I sin korta hälsning till de närvarande uttryckte Metropolit sin glädje att åter befinna sig hos den lilla flocken i Sverige efter 18 månader, på grund av pandemin, och han förmedlade hälsningar från biskoparna och de troende i Grekland. Han önskade att de kommande dagarnas gemenskap skulle bli fruktbara, med kraften av det livgivande Korsets beskydd och genom förbönerna av grundarna till den svenska missionen, Metropolit Kyprianos den äldre av Oropos och Fili och Biskop Johannes av Makarioupolis, i evig åminnelse.

Efter gudstjänsten för mottagandet av biskopen följdes alla åt till Biskop Johannes grav bakom kyrkan, där Metropolit firade en *Trisagion* för själsvila för den käre andlige fadern till våra bröder och systrar i Sverige.

I fortsättningen informerades

Metropoliten om framstegen med renoveringen av kyrkan, vilken utförts invändigt så väl som utvändigt till stora delar personligen och i gemensamt arbete av prästerna och de troende själva i församlingen.

Torsdagen den 17 september (30 september nya stilen), då minnet av martyrerna Sofia, Tro, Hopp och Kärlek firas, besökte Metropoliten Norrköping där han organiserade och deltog praktiskt i att ställa i ordning ett kapell i ett privat hus som i fortsättningen ska hysa den Helige Ignatios av Antiokias församling. Han hörde också bikt och gav råd och uppmuntran för den lilla församlingens framtid.

Fredagen den 18 september (1 oktober nya stilen), minnet av Helige Evmenios biskop av Gortyna, hade Metropoliten enskilda möten och hörde bikt i kyrkan i Vårberg. På eftermiddagen samma dag genomfördes ett mycket uppbyggande möte med församlingens prästerskap då Metropoliten informerade dem och gav råd gällande hanteringen av utmaningarna på grund av pandemin, han tackade dem för deras ansträngningar och stärkte dem i deras goda kamp för vår Kyrkas mission i Sverige. Dessa möten gav tröst, ny iver och hopp för vår lilla flocks framtid.

Lördagen den 19 september (2 oktober nya stilen), minnet av martyrerna Trofimos, Sabbatios och Dometianos, firades hierarkisk Gudomlig liturgi i Heliga Philothei av Atens kloster i Villberga då

församlingens prästerskap och en grupp troende deltog. Liturgin firades i Helige Nikolais kapell som befinner sig på den del av klostret som är öppen för allmänheten. Efter gudstjänsten bjöd systrarna alla på en måltid och i slutet av den genomfördes en liten *Synaxis* om betydelsen av det dyrbara Korset i våra liv.

I Heliga Konstantin och Helenas kyrka firades samma kväll Vesper till uppståndelsen och efterfesten av Korsets upphöjelse, den lilla sena aftongudstjänsten med Akatistoshymnen till Guds moder samt delar av förberedelsebönerna inför den Heliga Nattvarden.

Söndagen efter Korsets upphöjelse, 20 september (3 oktober nya stilen), minnet av den tredje uppenbarelsen av det dyrbara Korset, firades på morgonen midnattsgudstjänsten, Orthros och hierarkisk Gudomlig liturgi av Metropolit Kyprianos och församlingens prästerskap.

I sin predikan om dagens evangelietext talade Metropoliten om vad ett liv på korset innebär: Det är verkligen svårt för någon att följa Kristus i våra dagar, då många övergett sin kristna tro, särskilt i Sverige. För att vi inte ska dras med av världen anda och för att rena vårt hjärta behövs en stor kamp, det behövs fromma och goda gärningar, bön – inte bara för oss själva, utan för hela världen- och deltagande i de Heliga Mysterierna så att vi, med Guds Nåd, leds till vår personliga uppståndelse.

Det är värt att berömma körledaren Peter Magnelis arbete, som blir allt mer utförligt, med att anpassa de bysantinska melodierna till svensk text med ett mycket tillfredsställande resultat. [Noterna publiceras på det svenska stiftets hemsida](#) så att alla som är intresserade kan använda dem.

Samma kväll genomfördes en *församlingssynaxis* då Metropoliten talade om odlandet av det kyrkliga medvetandet och levnadssättet samt den Heliga Nattvardens kraft och den Ortodoxa kyrkans

lära om förvandlingen av bröd och vin till vår Kristi Kropp och Blod. Han talade också om förutsättningarna för de troendes världiga deltagande i de obehälgade mysterierna, särskilt när det gäller kärleken, förlåtelsen, ångern och självkritiken. Frågorna och kommentarerna om textens innehåll visade på ett stort intresse hos våra närvarande bröder och systrar som mottar tillfällena till en djupare undervisning med stor tacksamhet.

Måndagen den 21 september (4 oktober nya stilen), minnet av Helige aposteln Kodratos, genomfördes det sedvanliga besöket på den Ortodoxa delen av Skogskyrkogården, då Metropoliten firade *Trisagia* vid Moder Parthenias grav samt vid andra församlingsmedlemmars gravar och gav instruktioner för utsmyckningen av dem.

Samma eftermiddag gjordes ett besök för uppbyggelse och undervisning hos en from familj.

Tisdagen den 22 september (5 oktober nya stilen), minne av hieromartyren Fokas, firade Metropoliten liturgi i Theotokos avsomnandes kapell i universitetsstaden Uppsala. I sin korta predikan underströk Metropoliten den centrala betydelsen av den Heliga Nattvarden för vår helgelse och gudomliggörelse och följaktligen vikten av ivern och förberedelsen för att mottaga de Heliga Mysterierna så ofta som möjligt.

Efteråt bjöd Presbyteria Britt alla närvarande på lunch med sin vanliga gästvänlighet. Metropoliten talade, med hjälp av nutida exempel, om den stora vaksamhet och ödmjukhet som prästerna bör utföra sin pastoral tjänst med så att de inte utför sitt eget arbete, utan istället alltid Guds verk till Hans ära.

Onsdagen den 23 september, minnet av Helige Johannes Döparens avelse, efter att ha mottagit de troendes stora tacksamhet för det förnyande pastoral besöket, återvände Metropoliten till Grekland med känslor av tacksamhet till den Gode Herden som välsignat hans besök av våra bröder och systrar i norr. ☚

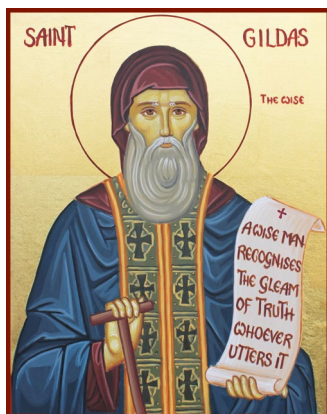
Nya ikoner av betydande brittiska helgon

Två nya ikoner har målats i Heliga Philotheis kloster under hösten; en med två manliga och en med två kvinnliga helgon. De är en beställning från St. Edward Brotherhood i England och troende tillhörande deras församling. Helgonen som målats har betytt mycket för kristendomen i Storbritannien. En omfattande förstudie har gjorts för ikonerna som involverat läsning av helgonens liv och gudstjänsttexter, bön och studier av många olika förebilder samt samråd med och vägledning från beställaren och från våra ikonmålare systrar i vårt moderkloster i Grekland. En kortfattad redogörelse om helgonens liv följer nedan.

Helige Gildas den vise (29 januari) föddes i Skottland eller i norra Wales runt år 500 i en rik familj. Han gifte sig men blev änkling. Han var nära lärjunge till St. Illtyd i södra Wales i hans berömda Llanilltud Fawr Monastery där han blev vigd till munk. Han fortsatte sin andliga utbildning och fick erfarenhet på Irland där han levde och predikade. På Emerald Island blev han vigd till präst.

Sedan reste han till norra Wales där han spred Evangeliet med stor iver och utförde många mirakel. Han anses vara en av de främsta apostlarna för den Ortodoxa tron i Wales och en av dem som mest påverkat klosterlivet där på 500-talet.

I slutet av sitt liv levde han som anakoret (asket) på ön Ile-d'Houat i bön, återhållsamhet och skrev andlig litteratur. På Rhuys-halvön grundade han ett kloster och blev dess första abbot. Det

lokala folket kom att älska honom och började ofta besöka klostret.

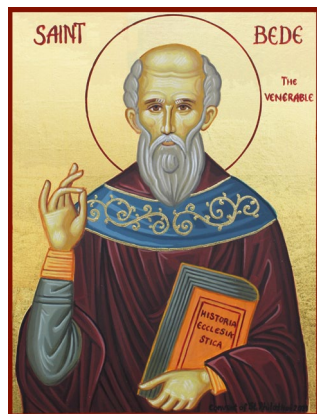
Helige Gildas insomnande i Herren i frid runt år 570. Han fick tilltalsnamnet "den vise" på grund av hans visdom och många litterära verk. Han var en mycket framstående historiker och hans största verk var "Excidio et Conquestu Britanniae" ("On the Ruin and Conquest of Britain"). I detta verk anklagar hans sina landsmän, briter, på grund av vars synder Britannien blev attackerat och invaderat av angler och saxare. Han ger i denna bok en redogörelse för brittisk historia från Romartiden till hans egen tid och beskriver trons fördärv och nedgång hos många av hans samtida, inklusive regenter och präster. Tyvärr har nästan ingenting av hans verk överlevt till våra dagar, men de citeras t.ex. av den Helige Bede.

Helige Bede (26 maj) föddes år 673 på St. Pauls klosters mark i Jarrow i Northumbria i norra England. Vid sju års ålder togs han om hand av St. Benedict Biscop, den förste abboten av Jarrow. Han fick tidigt lära sig meningen av ordet "offer" genom två ikoner: Isak som bar veden till sitt eget offer för hans faders händer och den andra av Kristus bärande sitt Kors till Golgata.

Han lärde sig latin, grekiska och hebreiska och arbetade i klostret med skörd och tröskning, mjölkning, bakning, trädgårdsarbete och med att mata djuren.

Vid 19 års ålder blev han vigd till diakon och till präst när han

var 30 år gammal. Han arbetade med att skriva 25 kommentarer till den Heliga Skriften och han skrev sina kända verk: "Ecclesiastical History of the English People", "Lives of Holy Abbots", "A Letter to Egbert" (Ärkebiskop av York) och andra verk. Han skrev och dikterade ända till sitt sista andetag 26 maj år 735. Han begravdes i kyrkan i Jarrow och hans relikker utförde mirakler och många pilgrimmer kom dit för att vörda dem.

Heliga Etheldreda av Ely (23 juni) föddes runt år 630 i östra Anglia och var dotter till den fromme kung Anna (regerade år 634-654) som spred den Ortodoxa tron och kyrkligt liv i sitt kungarike. Alla hans sex barn blev helgon. Heliga Ethedreda levde ett heligt liv och gav ett löfte om ett liv i jungfrulighet i tidig ålder. År 652 blev hon dock tvungen att gifta sig och som hemgift fick hon ön Ely. Trots att hon gift sig bevarade hon sin jungfrulighet och hennes man respekterade hennes celibat. Han dog tre år efter deras giftermål. De följande fem åren levde Etheldreda asketiskt liv på ön Ely.

År 660 behövde Etheldreda gifta om sig på grund av politiska skäl med den unge kungen Egfrith av Deira och Northumbria som då bara var 15 år gammal. Äktenskapets syfte var att stärka relationerna mellan östra Anglia och Northumbria. Helgonet behandlade honom som en son och lärde honom Guds ord, hjälpte honom att växa andligen och leva ett liv i fromhet. Tolv år senare hade hans beundran av Etheldreda växt till kärlek och han ville att deras äktenskap skulle konsumeras, men hon flydde då till ett kloster där hon blev vigd till nunna. Hon var dock rädd att hennes man skulle hitta henne och tvinga henne tillbaka till honom och hon lämnade därför Coldinghams kloster (på gränsen till nuvarande Skottland) förklädd till tiggare och begav sig söderut i sällskap med två nunnor.

Herren hjälpte dem och många mirakler skedde på vägen. Kung

Egfrith beordrade sina soldater att hämta tillbaka Etheldreda hem men hon gömde sig och plötsligt kom ett starkt tidvatten som spärrade vägen för förföljarna i sju dagar. Då förstod Egfrith att Herren själv hjälpte Etheldreda och han slutade förfölja henne, accepterade att hon blev nunna och annullerade deras äktenskap. Vid ett annat tillfälle stack Etheldreda sin stav i marken och lade sig att vila. Det var varmt och de hade inget skydd för solen. När de

vaknade upp hade staven blivit till ett stort, grönt träd.

De vandrade dag och natt tills de kom fram till ön Ely. Samma år grundade Etheldreda ett dubbelt kloster med kommuniteter för både munkar och nunnor som levde separat men bad tillsammans i en gemensam kyrka. På den tiden fanns det sådana kloster på flera ställen. Etheldreda blev den första abbedissan av Ely. Idag finns Ely Cathedral på platsen.

Abbedissan Etheldreda slutade bära kläder av linne och hade bara enkla kläder av bomull. Hon levde i stor ödmjukhet, åt bara en gång om dagen och stannade ofta uppe hela nätterna och bad. Nattvard, ödmjukhet och givmildhet var det viktigaste i det kristna livet för Etheldreda. Många av hennes tidigare vänner, släktingar och tjänare följde hennes exempel och valde klosterlivet. Många troende och präster kom till henne för andliga råd.

Heliga Etheldreda gick bort av pesten 23 juni år 679 efter ca sex år som abbedissa. Hon hade profetians gåva och hade förutsagt pestens ankomst och sin egen bortgång i den. Hennes syster blev abbedissa efter henne och 16 år efter Etheldredas död tog de upp hennes relikier som var oförstörda. Hennes ansikte såg fortfarande ungt ut. Många mirakel skedde genom hennes förböner vid hennes grav och genom hennes relikier.

Heliga Edith av Wilton föddes år 961 i Kemsing, nuvarande Kent i sydöstra England, av den rättroende kung Edgar den fridfulle (943-975) och Heliga Wilfrida. Enligt en version gick Wilfrida i skola i klostret i närheten av kungens slott. Kungen, som var ung och fortfarande inte omvänd, blev kär i Wilfrida, kidnappade henne och tog henne till sitt slott där hon födde Edith ett år senare. Kort efter Ediths födelse återvände Wilfrida till klostret, tog sin dotter med sig och blev nunna. Enligt en annan version var Wilfrida kungens lagliga hustru men separerade från honom kort efter Ediths födelse och blev nunna medan kungen gifte om sig.

Wilfrida uppfostrade sin dotter i klostret och Edith blev vigd till nunna när hon var 15 år gammal. Edith var strikt med fastan och kombinerade ett liv i bön med aktiviteter. Hon gav de hungriga och främlingar att äta, kläder till de nakna och tog hand om sjuka. Från ung ålder var hon känd för sin visdom, sin kroppsliga och andliga skönhet, sin vackra röst, generositet och hand med djur. Hon var också ödmjuk och tvättade sina systrars strumpor på nätterna. Hon fick en god utbildning på klostret och hade många begåvningar, som tex broderi. Hon blev erbjuden den kungliga tronen mer än en gång, särskilt efter hennes halvbroder Helige Edwards martyrdöd, men avböjde varje gång och valde att viga sitt liv helt åt Gud hellre än världslig makt. Hon blev också erbjuden att bli abbedissa på tre olika kloster men föredrog att leva i ödmjukhet som en enkel nunna.

Edith brukade klä sig i vackra kläder men samtidigt brukade hon säga att Herren ser främst till våra hjärtan, som bör vara fulla av renhet, kärlek och ödmjukhet. Liksom gamla asketer, under sina färgglada och dyra kläder, bar hon en tagelskjorta.

Heliga Edith gick bort i frid vid endast 23 års ålder den 15 september år 984. Efter sin död visade hon sig för många personer i visioner. Mirakler började ske vid hennes grav och hon blev en av de mest älskade helgonen i England. ❧

Vad händer när vi grälar?

En gång observerade Helige Nifon av Constantiana hur demonerna frestade människor genom att visa olika ondskefullheter i deras öron. De var dock inte medvetna om den demoniska aktiviteten. Därför accepterade de de dåliga tankarna och underhöll dem som om de vore deras egna. Således var vissa upphetsade till ilska, andra till förtal och kritik och andra till argument, tvister och förbittring.

Guds tjänare, som observerade allt detta, sade sorgset: ”Åh, de ondskefulla! De blev mästare och beordrar nu människor vad de ska göra! Och de, som tror att allt kommer från deras eget omdöme, utför snabbt och indiskret alla demonernas befallningar. Därför bör vi alltid granska våra tankar väl och sedan gå vidare till handling.”

Han sade också följande: ”En gång såg jag en man arbeta. Snart kom en mörk varelse, böjde sig ner till hans öra, och viskade länge något till honom. Längre ner arbetade en annan man. Plötsligt lämnade den första arbetaren vad han gjorde, sprang hotfullt mot sin kollega och började förolämpa honom. Sedan närmade sig en annan mörk varelse den andra arbetaren och började också viska något till honom och provocera honom att gräla. Så medan en demon viskade förolämpningar i angriparens öra, gjorde den andra demonen samma sak med den andra arbetaren, eftersom det också var en demon som hetsade honom att slå tillbaka.”

När Helige Nifon såg detta blev han skakad och sade: ”Åh, de bedrägliga och ruttna demonerna! Se hur de sår hat bland folket! Och dessa dårar, utan att förlora ett ögonblick, gör vad de blir tillsagda.”

Källa: An Ascetic Bishop: Stories, Sermons, and Prayers of St. Nephon

Skogsbrand i våra kloster i Grekland

På eftermiddagen den 5 augusti (enligt nya kalendern) i år blev nunnorna i våra två kloster—tillägnade de Heliga Änglarna och Guds moder Myrtyrdiotissa i Afidne, Attika (Grekland), som ligger på samma berg—tvungna att evakueras på grund av en stor skogsbrand som spred sig snabbt mot klostren. Temperaturerna hade stigit över 40-gradersstrecket de senaste dagarna och bränder härjade ohejdat på många ställen i Grekland. Nunnorna togs emot i andra kloster och i ett privat hem. Alla bad förstås om Guds moders och de Heliga Änglarnas beskydd från djupet av sitt hjärta om att miraklet skulle ske att klostren skulle skonas från elden.

Nästa dag kunde några systrar åka till klostren igen och fick bevittna miraklet som verkligen skett! Hela vägen upp på berget var kantad av svartbrända trästammar och aska, brända hus och bilar, men inne på klosterområdet var i stort sett allting oskadat! Man kan se en svart linje på marken där elden stoppats av osynliga makter. Inte ens det torra gräset brändes på klosterområdet. De vita byggnaderna blev inte

All växtlighet bakom klostrets kyrkogård brann upp men elden stannade vid raden av cypresser precis vid stängslet.

sotiga, inga fönster gick sönder, dörrhandtag i plast smälte inte och inga gasflaskor exploderade fast vittnen sett ca 30 meter höga lågor just kring klostret. Temperaturerna från en sådan brand uppgår 500-600 grader. Träden inne på klosterområdet bevarades gröna, blommorna frodiga och till och med en fågelskrämma i form av en svart sopsäck hade inte ens smält fast elden var bara ett 30-tal meter därifrån.

Utanför ett mindre kapell tillägnat Helige Serafim av Sarov hängde pappersikoner monterade på träplattor som inte hade svärtats medan det brunnit i marken under betongen runt kapellet som spruckit av den höga värmen och träden runt omkring var alldeles svarta. Själva kapellet var helt oskadat och väggarna vita! I garaget smälte aluminiumstänger av hettan men en bil som stod där var alldeles orörd.

I Guds Moders kloster på samma berg (se foto nedan) var det likadant: uppbränt runt om klostret men allting intakt inne på klosterrområdet, liksom en oas i ett kaos. Hönsen, hund och katter som befann sig innanför klostret gränser överlevde också.

Befolkningen i byn Liosati, vid foten av berget som våra kloster ligger på, säger att det lilla kapellet i byn räddade deras hus. Folk berättade att de såg elden komma bakom kapellet och att den hoppade över det och husen i byn intill och fortsatte på andra sidan. Fler berättelser och filmer från eldhärjade områden i Grekland visar samma sak: hur elden gått runt andra kloster och kapell och inte ens gjort dem sotiga genom Guds försyn. Några vänner till klostren hade sett på nyheterna hur elden närmat sig Heliga Änglarnas kloster och hur den oförklarligt ändrat riktning när den nått klostret.

Om man inte tror på Guds mirakel efter detta, hur ska man då kunna förklara vad som hänt? Ära åt Gud för att Han bevarar sina hus och sina tjänare!

När en person mottager något gudomligt, glädjer sig hans hjärta; men när han tar emot något från djävulen blir han förvirrad.

När det kristna hjärtat har mottagit något gudomligt, kräver det ingenting mer för att övertyga det, att detta är just från Herren. Genom själva effekten blir det övertygat att detta är himmelskt, för det upplever inom sig andlig frukt: kärlek, glädje, frid och så vidare (Se Gal. 5:22).

Helige Serafim av Sarov

ORTODOXT KYRKOLIV 2022

Glöm inte att förnya Ditt medlemskap av församling inom stiftet (100:- per medlem eller familj) eller betala Din prenumerationsavgift för icke-medlem (80:- per prenumeration).

Ortodoxt kyrkoliv utgives av Stockholms Ortodoxa stift som tillhör den Sanna (gammalkalendariska) Grekisk-ortodoxa kyrkan. Vår kyrka har full kommunion med den Sanna Rumänsk-ortodoxa kyrkan under Metropolit Vlasie, den Sanna Bulgarisk-ortodoxa kyrkan under Biskop Photii av Triaditza och den Ryska utlandskyrkan under Metropolit Agathangel av New York och Östra Amerika.

Ansvarig utgivare: Fader Anders Åkerström

Redaktion: Fader Anders Åkerström och Moder Magdaleni

Redaktionens adress: Bävernsgränd 18A^{6tr}, 753 19 Uppsala, tel. 072-238 62 03 (endast kvällstid)

E-post: info@ortodoxakyrkan.se Hemsida: www.ortodoxakyrkan.se

Pris: Lösnummer 35:-. Medlemskap av församling inom stiftet innebär att man får Ortodoxt kyrkoliv utan att prenumerera. Om man vill penumerera på tidningen utan att vara medlem av församlingen insättes 80:- på Pg. 489 94 53-7.

Gåvor till Heliga Konstantin och Helenas kyrkofond för att bistå kyrkor inom Stockholms Ortodoxa stift insättes på Pg 640 10 07-7

Gåvor och medlemskap av Heliga Konstantin och Helena ortodoxa församling insättes på Pg.489 94 53-7 eller via Swish: 123 336 7505

Gåvor och medlemskap av *Theotokos* avsomnande - Uppsala grekisk-ortodoxa församling insättes på Pg. 23 06 13-2

Gåvor till vårt kloster "Stiftelsen Heliga Philothei Ortodoxa Kloster" insättes på Bankgiro 677-0242 eller via Swish: 123 101 1634

